

նով 1962-ին Թանգանիյո մէջ, Ափրիկէ, խնդուքի տարօրինակ համաճարակ մը տարածուեցաւ: Սկիզբը գիշերօթիկ դպրոցի մը երեք աշակերտուհիներ սկսան ունենալ խնդուքի եւ ապա լացի տագնապներ: Այս վարմունքը կը փոխանցուի նախ միւս աշակերտներուն, եւ ապա՝ անոնք տուն կը վերադառնան: Տասնեակ հազարաւոր անձեր կը վարակուին այս «խնդուքի հիւանդութենէն»: Ոչ մէկ բժիշկ կը գտնէ այս համաճարակին պատճառը:

Մեզի անծանօթ է նաեւ պատճառը, թէ երեք աղջիկները ինչո՞ւ սկսած են խնդալու: Կրնայ ըլլալ, որ եթէ մենք գիտնայինք խնդուքին պատճառը, չխնդայինք: Խնդուքին պատճառները կը տարբերին՝ ըստ երկիրներուն: Կարգ մը ժողովուրդներ կը սիրեն ուրիշներու վրայ խնդալ, ուրիշներ կը նախընտրեն բառախաղերը, ինչպէս, օրինակի համար չինացիները, իսկ ուրիշներ, ինչպէս՝ անգլիացիները շատ կը սիրեն անիմաստ կատակները:

ԻՆՉՈ՞ՒՄ ԵՆԵՔ ԿԸ ԽՆԴԱՆՔ

Կատակներ ընելու եւ խնդացնելու բազմաթիւ ձեւեր կան, բառախաղերը, ծամածռութիւնները, անիմաստ կատակները, սովորութիւններու կամ շատ լուրջ հարցերու վրայ խնդալը...: Սակայն բոլոր ժողովուրդները նոյն տեսակի կատակներուն պատճառով չեն խնդար:

Գիտե՞՞ք, որ խնդալը անկառաւարելի է: Անկա բան մըն է, որ մարդիկ գիտեն ընել իրենց ծնունդէն: Խնդուքը միշտ կարելիութիւն կու տայ արտայայտելու մեր ուրախութիւնը, եւ երբ մենք կը խնդանք, մեր ամբողջ մարմինը շարժումի մէջ կը մտնէ: Փա՛ստը, շատ խնդալէն մեր փորը կրնայ ցալիլ:

Փոխանցիկ
Ի՞նչն է որ խնդուք կը յառաջացնէ:
Կան երեք պատճառներ՝ կատակը, խտրտուքը եւ... խնդուքը...: Այո՛, խնդուքը կը բանի յօրանջին նման, երբ մենք կը տեսնենք մէկը, որ կը խնդայ, ինքնաբերաբար կը զգանք խնդալու պահանջ:
Գիտե՞՞ք, որ այս իւրայատկութեան պատճառով

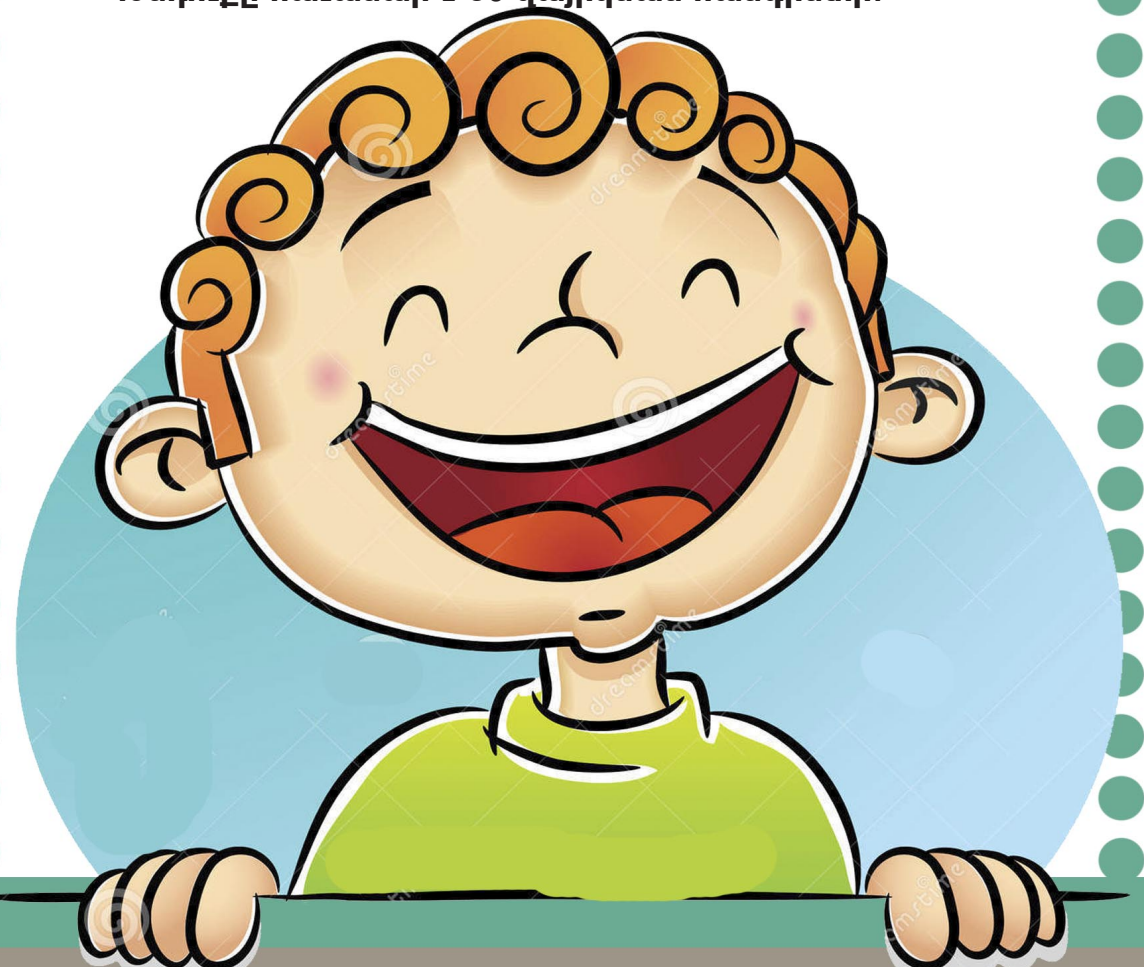
ԹԻՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏԵՐ՝ ՈՒՌԱՆ ԿԱՐԵԱՆ-ՏԻՐՄՈՒՔԵԱՆ
ՆԿԱՐԱՇԱՐՈՒՄԵՐ՝ ՈՒՅՅԻ ԲԵՇՈՒՄԵԱՆ

ԳԻՏԷԻՐ, ԹԵ...

Խնդուք միշտ կարելի չէ կառավարել: Խնդալը շատ լաւ է թէ՛ մեր մարմնին եւ թէ՛ մեր մտքին համար: Անհկա կարելիութիւն կու տայ մարմնին մէջ մտցնել բաւարարաչափ թթուածին, սըրթ-րետը նուազեցնել, արեան ճնշումը իջեցնել եւ աշխատցնել մեր ստոծանին (թոքերուն տակ գտնուող գործարանը, որուն միջոցով մենք կրնանք շնչել):

Չետաքրքրական

- * Մանուկները չափահասներէն 3 անգամ աւելի կը խնդան:
- * Ըստ ուսումնասիրութեան մը, կատակ մը պատմելու ամէնէն յարմար ժամանակ ամսուն 15-ի երեկոյեան ժամը 6:30-ն է:
- * Բժիշկները կը թելադրեն օրական 10-15 վայրկեան խնդալ՝ առողջ ըլլալու համար:
- * Այժմ մարդիկ օրական 5-6 վայրկեան կը տրամադրեն խընդալու: Ասիկա շատ քիչ է:
- * Խնդուք հաւասար է 30 վայրկեան հանգիստի:

Չ կամ Չ

Ուղղագրական սխալներ կ'ընէ՞ք: Իւրաքանչիւր բառի կը պակսի տառ մը՝ չ կամ ջ: Ամբողջացուցէ՞ք բառը՝ աւելցնելով պակսող բաղաձայնը:

-ուր	ական-	-իդ
շր-ան	թռ-ուն	ա-ք
պո-	-ամի-	-ակերտ
շուն-	առա-ին	-արիք
-ուան	վեր-	

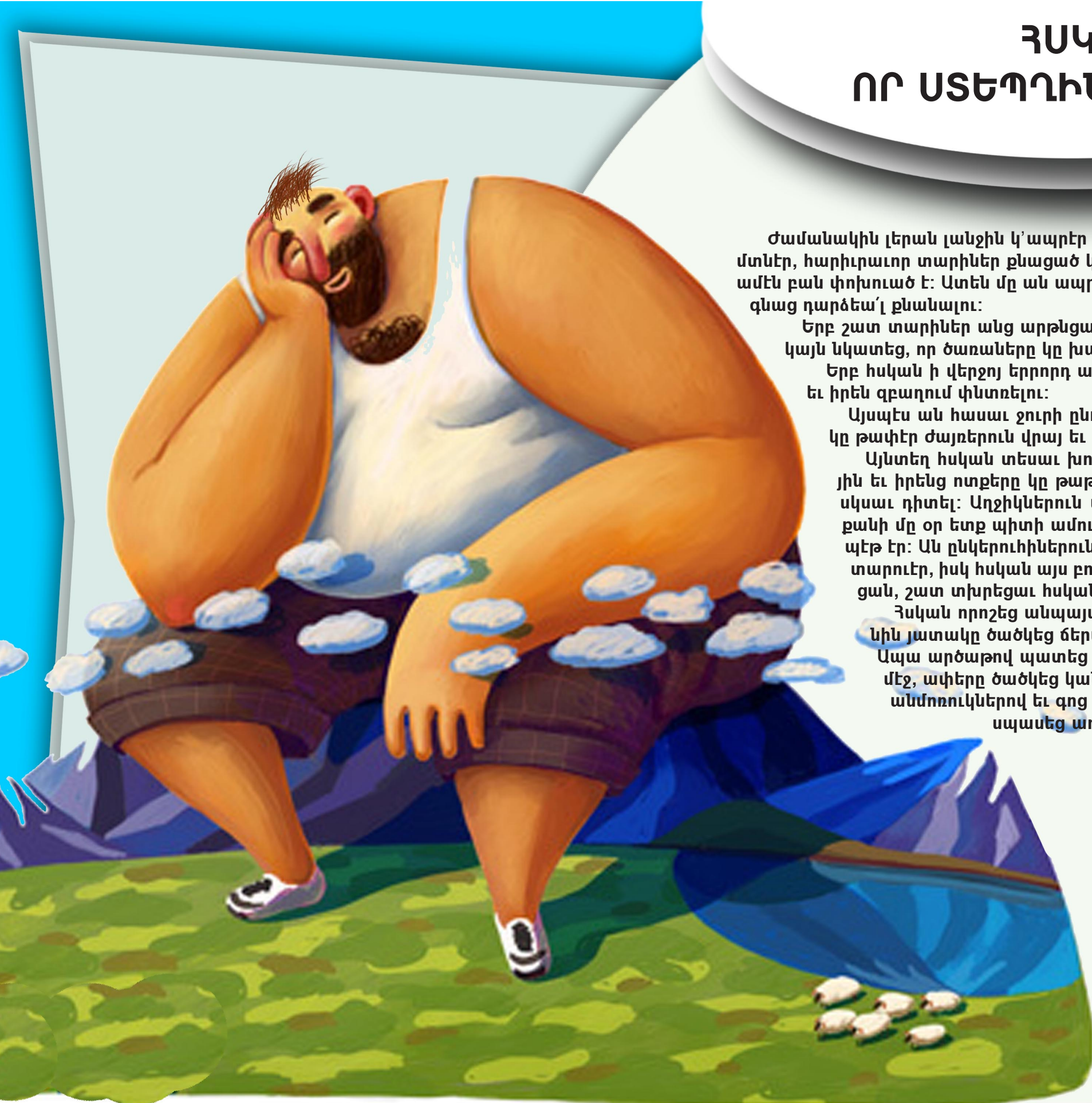
:ձվմո՞՞ 'տմզիո՞՞ 'ձ՞՞ 'նվ՞՞
 'ձմզի 'ղվ՞՞ստս Յվրո՞՞ 'ղու՞՞սել 'ձղոհիո 'ղուոս՞ Յղուս՞ 'Յսի 'ղո՞՞ձմ՞ 'մու՞՞ճ
 մզղղոլղոլոտոլ

Կրնա՞ս գտնել երկու պատկերներուն միջեւ գոյութիւն ունեցող տասը տարբերութիւնները:

Կը սիրե՞ս ներկել: Այս պատկերը շատ աւելի պիտի գեղեցկանայ եթէ գունազեղ մատիտներով փորձես ներկել:

ՀՍԿԱՆ, ՈՐ ԱՏԵՊՂԻՆ ԿԸ ՀԱՇՈՒԷ

Ժամանակին լերան լանջին կ'ապրեր հսկայ մը: Ան շատ քնկոտ էր, անգամ մը որ քուն մտներ, հարիւրաւոր տարիներ քնացած կը մնար ու երբ արթննար, կը տեսներ, որ շուրջը ամէն բան փոխուած է: Ատեն մը ան ապրեցաւ իբրեւ հովիւ, սակայն չսիրեց այդ գործը եւ գնաց դարձեա՛լ քնանալու:

Երբ շատ տարիներ անց արթնցաւ, ան դարձաւ հարուստ ազարակատեր մը, սակայն նկատեց, որ ծառաները կը խաբէին զինք, ան նորէն գնաց քնանալու:

Երբ հսկան ի վերջոյ երրորդ անգամ արթնցաւ, գնաց գբօսնելու լերան լանջին եւ իրեն գբաղում փնտռելու:

Այսպէս ան հասաւ ջուրի ընդարձակ աւազան մը, ուր կար ջրվեժ մը, որ կը թափեր ժայռերուն վրայ եւ ջուր կու տար այս աւազանին:

Այնտեղ հսկան տեսաւ խումբ մը աղջիկներ, որոնք ուրախ-ուրախ կը խնդային եւ իրենց ոտքերը կը թաթխէին աւազանին մէջ: Հսկան պահուրտեցաւ ու սկսաւ դիտել: Աղջիկներուն ամենահամեստը նաեւ ամենագեղեցիկն էր: Ան քանի մը օր ետք պիտի ամուսնանար իշխանի մը հետ, անոր անունը Էլիզապէթ էր: Ան ընկերուհիներուն կը պատմէր, թէ ինչպիսի խնճոյք մը պիտի կատարուէր, իսկ հսկան այս բոլորը կը դիտէր ու կը լսէր: Երբ աղջիկները հեռացան, շատ տխրեցաւ հսկան եւ ինքզինք բոլորովին մինակ զգաց:

Հսկան որոշեց անպայման շահիլ Էլիզապէթին սիրտը: Ուստի աւազանին յատակը ծածկեց ճերմակ մարմարով, որպէսզի ան փայլի ջուրին մէջ: Ապա արծաթով պատեց աւազանին շուրջը եւ ոսկիէ ձուկեր լեցուց անոր մէջ, ափերը ծածկեց կանաչ խոտով, անուշաբոյր մանուշակներով, անմոռուկներով եւ գոց կապոյտ յակինթներով: Յետոյ պահուրտեցաւ ու սպասեց աղջիկներուն:

(Շարունակելի)

Բառեր եւ բացատրութիւններ
Քնկոտ- այսինքն՝ շատ կը սիրէր քնանալ
Ազարակատեր- շատ կենդանիներ՝ կովեր, ոչխարներ ու այծեր ունեցող
Չբօսնելու- խաղալու, զուարճանալու
Ջրվեժ- բարձրէն դէպի վար առատ հոսող ջուր
Խնճոյք- ուրախութիւն, կերուխում, խրախճանք
Անմոռուկ- կապոյտ-սպիտակ մանր ծաղիկ մը
Յակինթ- կապոյտ ծաղիկ մը

ՅԵԾԻԿ ՄԸ՝ ՅԻՄԵԼՈՒ ՅԱՄԱՐ

«Կը մսիք եւ կը ձանձրանաք՝ սպասելով, որ ձեր շոգեկառքը կայարան հասնի: Շա՛տ լաւ, այս մեքենան ձեզ պիտի տաքցնէ՝ ձեզի ստիպելով շարժիլ, նոյն ատեն դուք կը զբաղիք ձեր շոգեկառքին սպասելով եւ, վերջապէս, հետերնիդ պիտի տանիք ձրի վզկապ մը»:

Այս ձեւով կ'արտայայտուի ճորճ Պատըրթ Ճոնզը՝ «Սայքլօ կիթթըր» հիւսող հեծիկը հնարողը: Այս տարօրինակ մեքենան ունի հեծիկի մը ձեւը, որ վերածուած է հիւսող մեքենայի: Մեքենան աշխատցնելու համար բաւարար է հեծիկը «քշելը»՝ վզկապ մը հիւսելով նուազ քան հինգ վայրկեանէն: Այս իւրայատուկ մեքենան արդէն գոյութիւն ունի Յոլանտայի Այնտհովըն քաղաքին մէջ:

ՅԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ ՓՈՒՆԱՆԱԿՈՒՄ

Քարիւղէն ետք հագուստներու ճարտարարուեստն է, որ ամենէն շատը կ'ապականէ մեր մոլորակը: Գիտէի՞ր, թէ մէկ թի-շորթի պատրաստութիւնը կը կարօտի 70 լոգանքի ընթացքին գործածուած ջուրի քանակին:

Միտնի բնակող անտրալիացի Սառա Ֆրիման մտադրած է պայքարիլ ասոր դէմ: Ան բացած է հագուստներու իւրայատուկ խանութ մը:

Այս ձեւով, իոն յաճախորդները հագուստները չեն գներ, այլ փոխ կ'առնեն եւ երբ այլեւս չեն գործածեր կամ կ'ուզեն փոխել, անոնք հագուստը խանութ կը վերադարձնեն: Ասիկա ալ լաւ ձեւ մըն է՝ վատնումի դէմ պայքարելու եւ նոյն ատեն մեր մոլորակը պահպանելու:

13 տարեկան Փապլոն կ'ապրի իր ընտանիքին հետ Զոլոմպիոյ մայրաքաղաք Պոկոթայի մէջ: Ան շատ կը սիրէ բարձրանալ լեռները եւ քալել: Սակայն ամէն դուրս ելլելուն, ան կը նշմարէ, որ լեռներուն ծառերը կը պակսին: 2016-ին 180 հազար հեկտար անտառ արդէն անհետացած էր, այսինքն՝ ժամական մօտաւորապէս 20 հեկտար: Փապլոյին համար այս վիճակը ահաւոր էր:

2018-ին Յունուարին, 25 երիտասարդներու եւ կազմակերպութեան մը օգնութեամբ, Փապլօ պետութեան դէմ դատ կը բանայ՝ յանուն «կեանքի իրաւունքին» եւ «միջավայրի իրաւունքին»: Ապրիլ ամսուն Զոլոմպիոյ դատարանը պատմական վճիռ մը կ'արձակէ. ան կը հրահանգէ կառավարութեան ծառերը կտրելուն վերջ տալ: Այս վերջինը 4 ամիս ետքը պետք է ներկայացնէ ծրագիր մը՝ ծառեր կտրելը ամբողջովին դադարեցնելու՝ մինչեւ 2020 եւ ամբողջ անտառին անհետացումին արգելք կենալու՝ մինչեւ 2030 թուական: Նոյն ատեն դատարանը ընդունեց նաեւ, որ Ամազոնի անտառը դատարանին մէջ ունենար մարդ արարածին նման իրաւունքներ:

